



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.017.04.2020

Pan
Podinspektor Leszek Misiak
Komendant Powiatowy Policji w Łukowie

ul. Międzyrzecka 9
21-400 Łuków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.012.2021 z dnia 3 marca 2021 r.
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli

Kontrola nr P/20/030 *Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami
pod wpływem alkoholu lub środków odurzających*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Łukowie, ul. Międzyrzecka 9, 21-400 Łuków (dalej: KPP lub Komenda).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Misiak, Komendant Powiatowy Policji w Łukowie (dalej: Komendant), od 1 czerwca 2017 r. (w okresie od 21 kwietnia 2017 r. do 31 maja 2017 r. jako pełniący obowiązki Komendanta). Ryszard Szklarz, Komendant Powiatowy Policji w Łukowie, w okresie od 1 lipca 2016 r. do 20 kwietnia 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjno-kadrowe i techniczne do przeprowadzania kontroli kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. 2. Działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów powstałych przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Wojciech Niemyski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/130/2020 z dnia 21 września 2020 r. (akta kontroli tom I str. 2-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Komenda Powiatowa Policji w Łukowie podejmowała działania zmierzające do eliminowania z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego KPP (dalej: WRD lub Wydział) byli przeszkoleni w zakresie przeprowadzania kontroli stanu trzeźwości lub występowania substancji niedozwolonych, jednak sześć osób ukończyło wyłącznie podstawowe szkolenie zawodowe. Pozostałe osoby ukończyły dedykowaną w tym zakresie część szczególną specjalistycznego kursu zawodowego z zakresu ruchu drogowego lub szkoły (kursy) podoficerskie w specjalności ruch drogowy. Liczba urządzeń do przeprowadzania badań na zawartość alkoholu będących na wyposażeniu Wydziału umożliwiała skuteczną realizację zadań Komendy w tym zakresie. Komenda dysponowała tylko jednym urządzeniem służącym do wykrywania substancji narkotycznych, co w ocenie NIK jest niewystarczające do bieżącej kontroli kierujących.

W celu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym miejsca kontroli określano, korzystając między innymi z opracowywanych przez WRD analiz stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Oprócz kontroli kierujących, przeprowadzanych podczas codziennych służb, prowadzono również działania ukierunkowane na zbadanie jak największej liczby kierujących pojazdami w celu wykrycia alkoholu

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

bądź środków działających podobnie do alkoholu. Organizowane i realizowane przez Komendę działania na drogach w zakresie kontroli osób znajdujących się pod wpływem alkoholu były podejmowane właściwie, co skutkowało wzrostem liczby przeprowadzanych badań na zawartość alkoholu z 38,0 tys. w 2017 r. do 44,6 tys. na koniec 2019 r. (wzrost o 17%).

W trakcie kontroli stwierdzono jednak nieprawidłowości, tj.:

- urządzenia do przesiewowego badania zawartości alkoholu w organizmie nie były kalibrowane w terminach określonych przez producentów (dystrybutorów) tych urządzeń lub określonych w umowach serwisowania,
- w jednym przypadku urządzenie pomiarowe, będące na wyposażeniu Wydziału Prewencji Komendy, było wykorzystywane do badania stanu trzeźwości kierujących w okresie, w którym KPP nie posiadała dla tego urządzenia ważnego świadectwa wzorcowania,
- nieterminowo wprowadzano do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (dalej: KSIP) adnotacje o zatrzymaniu prawa jazdy,
- nierzetelnie prowadzono System Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji (dalej: SESPol) w zakresie liczby kierujących poddanych badaniu na zawartość alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjno-kadrowe i techniczne do kontroli kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu

Opis stanu faktycznego

1.1. Na koniec 2017 r., 2018 r., 2019 r. i I półrocza 2020 r. stan zatrudnienia w Wydziale wyniósł 21 etatów, w tym 19 funkcjonariuszy skierowanych było do służby na drodze. W latach 2018-2020 (I półrocze) na stanowiskach kierowniczych pionu ruchu drogowego zatrudnionych było dwóch funkcjonariuszy (Naczelnik i jego zastępca). W 2017 r. jeden funkcjonariusz zajmował stanowisko kierownicze (Naczelnik), a jeden wykonywał naprzemiennie służbę patrolową oraz prowadził postępowania przygotowawcze lub czynności wyjaśniające.

(akta kontroli tom I str. 7, 16-22)

1.2. W 2017 r. stan zatrudnienia w WRD został zwiększony o jeden etat oraz wprowadzono etat zastępcy Naczelnika WRD kosztem stanu etatowego funkcjonariuszy pełniących służbę na drodze. Komendant poinformował, że w przypadku uzyskania kolejnych dodatkowych etatów zasiliłyby one pion prewencji i pion ruchu drogowego. Działanie takie skutkowałoby zwiększeniem liczby służb zewnętrznych, co będzie miało wpływ na wzrost poczucia stanu bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności, przyczyni się do wzrostu szeroko pojętego bezpieczeństwa i porządku publicznego. Pozwoli też na zwiększenie efektywności zadań o charakterze zewnętrznym realizowanych przez policjantów. Według opinii Komendanta stan kadrowy pionu ruchu drogowego KPP był adekwatny do potrzeb związanych z realizacją obowiązku w zakresie kontroli ruchu drogowego, w tym przeprowadzenia badań kierujących na zawartość alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu.

(akta kontroli tom I str. 245-258, tom II str. 105-109)

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa jest sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

1.3. Według opinii Naczelnika WRD, potrzeby dotyczące przeszkolenia w zakresie ruchu drogowego (część szczególna) dotyczyły dwóch osób w 2017 r., jednej w 2018 r., dwóch w 2019 r. oraz trzech w I półroczu 2020 r. KPP złożyła w latach 2017-2019 zapotrzebowanie na przeszkolenie w ww. zakresie zgodnie z potrzebami określonymi przez Naczelnika WRD, z wyjątkiem I półrocza 2020 r., w którym KPP wnioskuje o przeszkolenie dwóch funkcjonariuszy pionu ruchu drogowego. Komendant poinformował, że potrzeby szkoleniowe zdefiniowane przez Naczelnika WRD na 2020 r. dotyczyły również funkcjonariusza policji, który planował odejść na zaopatrzenie emerytalne (funkcjonariusz ten nie został uwzględniony w zapotrzebowaniu złożonym przez KPP).

W 2017 r. KPP skierowała na szkolenie w zakresie ruchu drogowego dwóch funkcjonariuszy, zgodnie ze złożonym wcześniej zapotrzebowaniem. Jak wyjaśnił Komendant, KPP nie otrzymała miejsc na ww. szkolenie w 2018 r. i 2020 r. oraz otrzymała tylko jedno miejsce w 2019 r., dlatego na szkolenie skierowano funkcjonariuszy zgodnie z liczbą miejsc przyznanych przez jednostkę nadrzędną – Komendę Wojewódzką Policji w Lublinie (dalej: KWP w Lublinie).

W okresie objętym kontrolą część szczególną szkolenia w zakresie ruchu drogowego odbyło trzech funkcjonariuszy w 2017 r.⁴ i jeden w 2019 r.

(akta kontroli tom I str. 8, 245-252)

Spośród 25 osób, które pełniły w latach 2017-2020 (I półrocze) służbę w WRD:

- jeden funkcjonariusz uczestniczył w 2019 r. w kursie specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego (część szczególna), którego program nauczania określała decyzja Nr 300 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r.⁵,
- dziewięciu funkcjonariuszy uczestniczyło w latach 2014-2017 w kursie specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego (część szczególna), którego program nauczania określała decyzja Nr 471 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 listopada 2013 r.⁶,
- sześciu funkcjonariuszy uczestniczyło w latach 2009-2013 w kursie specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego, którego program nauczania określała decyzja Nr 873 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 grudnia 2007 r.⁷,
- trzech funkcjonariuszy uczestniczyło w latach 1992-2001 w kursie podoficerskim (szkole podoficerskiej) w specjalności ruch drogowy.

Jeden funkcjonariusz odbył w 2003 r. kurs podstawowy, z częścią profilowaną o ruchu drogowym, natomiast pięciu funkcjonariuszy WRD nie uczestniczyło w szkoleniach z zakresu ruchu drogowego⁸ (w tym w części szczególnej takiego szkolenia).

Metody i formy wykonywania przez policjantów zadań w zakresie badania na zawartość w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu zostały określone przez Komendanta Głównego Policji zarządzeniem Nr 30 z dnia 22 września 2017 r. w sprawie pełnienia służby na drogach⁹. Spośród 19 funkcjonariuszy WRD, pełniących służbę na drodze, sześciu funkcjonariuszy nie uczestniczyło w części szczególnej kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego (dwóch funkcjonariuszy pełniło służbę w całym okresie objętym kontrolą, trzech funkcjonariuszy od 2019 r., natomiast jeden rozpoczął służbę w 2020 r. Osoby, które nie ukończyły ww. kursu, przeprowadziły w latach 2018-2020

⁴ W tym jedna osoba skierowana na to szkolenie w 2016 r.

⁵ Dz. Urz. KGP poz. 99, ze zm. (dalej: decyzja Nr 300 KGP).

⁶ Dz. Urz. KGP poz. 94, ze zm. (dalej: decyzja Nr 471 KGP).

⁷ Dz. Urz. KGP Nr 23, poz. 186, ze zm. (dalej: decyzja Nr 873 KGP).

⁸ Z wyłączeniem szkolenia zawodowego podstawowego.

⁹ Dz. Urz. KGP poz. 64, ze zm. (dalej: zarządzenie Nr 30 KGP).

(do 30 września)¹⁰ łącznie 14 863 badania na zawartość alkoholu w organizmie oraz sześć badań na zawartość w organizmie substancji działających podobnie do alkoholu.

Program części szczególnej kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego obejmował m.in. podstawy prawne i faktyczne przeprowadzania badania na zawartość alkoholu oraz środków działających podobnie do alkoholu w organizmie człowieka, metody przeprowadzania badań, zasady obowiązujące przy pobieraniu krwi i moczu oraz sposoby dokumentowania tych czynności.

Komendant wyjaśnił, że zgodnie z decyzją Nr 168 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego¹¹, policjant po ukończeniu szkolenia zawodowego podstawowego jest uprawniony do wykonywania zadań służbowych polegających na dokonywaniu pomiaru zawartości alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu. Takie uprawnienia otrzymuje z dniem ukończenia szkolenia zawodowego podstawowego i nie jest do tego wymagane ukończenie kursów specjalistycznych. W ramach jednostki modułowej SZP JM05 „Podejmowanie działań wobec uczestników ruchu drogowego” zawarto, że funkcjonariusz policji posiada umiejętność „ujawniania osób będących pod działaniem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu”. Komendant wyjaśnił również, że pomiar zawartości alkoholu lub innych substancji niedozwolonych w organizmie nie został wymieniony w katalogu czynności wymagających wiedzy specjalistycznej i umiejętności, zawartym w § 2 ust. 4 zarządzenia Nr 30 KGP. Komendant nadmienił, że funkcjonariusze nieposiadający przeszkolenia specjalistycznego to osoby z najniższym stażem służby, które cyklicznie uczestniczą w szkoleniach wewnętrznych, które w zakresie badania stanu trzeźwości na drogach prowadził Naczelnik WRD.

(akta kontroli tom I str. 14-15, 93, 245-252)

W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK wśród 13 funkcjonariuszy Wydziału pełniących służbę na drodze, 54% ankietowanych poinformowało, że nie potrafi w każdym przypadku ocenić, czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających, a 100% ankietowanych wskazało, że nie potrafi wskazać różnic pomiędzy objawami zażycia pochodnych amfetaminy, LSD i innych, a objawami powodowanymi przez substancje zawarte w lekach na receptę. 40% ankietowanych stwierdziło, że specjalistyczny kurs w zakresie ruchu drogowego nie przygotował ich do przeprowadzania badań na zawartość substancji niedozwolonych oraz nie nabyli oni niezbędnej wiedzy specjalistycznej i umiejętności w tym zakresie. Odczucia funkcjonariuszy wyrażone w badaniu ankietowym mogą świadczyć, że odbyte przeszkolenie w zakresie przeprowadzania kontroli stanu trzeźwości i obecności substancji narkotycznych było niewystarczające do skutecznego realizowania kontroli drogowych w tym zakresie.

(akta kontroli tom II str. 44-95)

1.4. W okresie objętym kontrolą liczba urządzeń do pomiaru zawartości alkoholu w organizmie, będących na wyposażeniu KPP, wyniosła na koniec lat 2017-2019 oraz na koniec I półrocza 2020 r. odpowiednio: 32, 34, 39 oraz 41. W analizowanym okresie liczba tych urządzeń będących w dyspozycji WRD uległa niewielkiej zmianie. W 2017 r. było to siedem urządzeń, w tym: pięć urządzeń Alcosensor, jedno urządzenie AlcoBlow oraz jedno urządzenie Alkotest Drager. Natomiast od 2018 r. WRD dysponowało dodatkowo urządzeniem iBLOW.

¹⁰ KPP nie dysponowała danymi za 2017 r. w zakresie liczby badań na zawartość alkoholu w organizmie, z podziałem na poszczególnych funkcjonariuszy policji.

¹¹ Dz. Urz. KGP poz. 83 (dalej: decyzja Nr 168 KGP).

W latach 2017-2018 KPP nie posiadała na wyposażeniu urządzeń elektronicznych do pomiaru zawartości innych środków działających podobnie do alkoholu. W 2019 r. Komenda pozyskała urządzenie AguilaScan WDTP-10, które do 30 czerwca 2020 r. było jedynym urządzeniem do pomiaru substancji narkotycznych.

(akta kontroli tom I str. 9-13)

1.5. Spośród 41 urządzeń do pomiaru zawartości alkoholu w organizmie:

- wzorcowaniu podlegało 20 urządzeń, wśród których wystąpiły: Alcosensory (9 szt.), Alkotesty 7410 (7 szt.) oraz Alkometry A 2.0 (4 szt.),
- kalibracji podlegało 21 urządzeń przesiewowych, były to przyrządy: AlcoBlow (7 szt.), Alkomat AT-1 000 (5 szt.), AlcoPen i iBlow (po 3 szt.), Alkomat ADB (2 szt.) oraz Alkomat Promiler (1 szt.).

Analiza wykazała, że w stosunku do 20 urządzeń podlegających wzorcowaniu nie zachowano ciągłości ważnych badań wzorcowania. Dwa urządzenia Alkotest 7410¹² nie posiadały świadectw wzorcowania dla całego okresu objętego kontrolą, natomiast cztery urządzenia Alkotest 7410¹³ nie posiadały świadectw wzorcowania dla okresu od 2 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2020 r.

Komendant poinformował, że wyniki badań z tych urządzeń nie stanowiły dowodu w późniejszym postępowaniu. Urządzenia te zostały przekazane do Zespołu Wspomagającego KPP i w związku z tym nie podejmowano działań w zakresie ich bieżącego wzorcowania. W stosunku do pozostałych 14 urządzeń podlegających wzorcowaniu, z których 12 wykorzystywanych było jako urządzenia dowodowe, okresy braku ciągłości związane były z przekazywaniem tych urządzeń do przeprowadzenia kolejnego wzorcowania i wynosiły jednorazowo ok. 2-4 tygodni.

Analiza zapisów w rejestrach użycia urządzeń dowodowych wykazała, że z wyjątkiem jednego urządzenia, w okresach nieposiadania aktualnych świadectw wzorcowania nie wykonywano pomiarów zawartości alkoholu w organizmie z wykorzystaniem tych urządzeń. Ustalono, że dla urządzenia Alkometr A 2.0 1011/02 KPP nie posiadała świadectwa wzorcowania m.in. dla okresów: 12-19 czerwca 2017 r., 5-18 sierpnia 2019 r. oraz 19 lutego-12 marca 2020 r. Natomiast w rejestrze użycia tego urządzenia odnotowano odpowiednio:

- dziesięć badań w dniu 12 czerwca 2017 r., w tym siedem badań w związku z kierowaniem pojazdem lub podejrzeniem kierowania pojazdem;
- po jednym badaniu w dniach 5 i 6 sierpnia 2019 r., obydwa badania w stosunku do kierujących pojazdami;
- sześć badań w dniach 21-24 lutego 2020 r., w tym cztery badania w związku z kierowaniem pojazdem lub uczestnictwem w zdarzeniu drogowym.

Pięć badań przeprowadzono jako ocenę stanu trzeźwości¹⁴ i nie były badaniami procesowymi. W pozostałych 13 przypadkach badania dotyczyły kierujących lub podejrzanych o kierowanie pojazdami po drogach publicznych. Urządzenie Alkometr A 2.0 1011/02 było na wyposażeniu Wydziału Prewencji KPP.

(akta kontroli tom I str. 23-84)

Spośród 21 urządzeń przesiewowych podlegających kalibracji, braki w zachowaniu ciągłości kalibracji stwierdzono w przypadku 18 urządzeń (86%)¹⁵:

¹² Urządzenia o numerach seryjnych: ARWJ 0182 i ARWM 0418.

¹³ Urządzenia o numerach seryjnych: ARWJ 0332, ARWM 0437, ARHM 0149 i ARXL 0063.

¹⁴ Cztery badania w związku z osadzeniem lub zwolnieniem w pomieszczeniu dla osoby zatrzymanej, natomiast jedno badanie – przed doprowadzeniem do zakładu opieki zdrowotnej.

¹⁵ Przy uwzględnieniu wyłącznie interwałów czasowych kalibracji, tzn. z pominięciem interwałów związanych z liczbą przeprowadzonych badań.

- sześć urządzeń¹⁶ - brak ciągłości kalibracji dotyczył całego okresu objętego kontrolą, tj. od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2020 r.,
- cztery urządzenia¹⁷ - skumulowane braki ciągłości kalibracji wyniosły ponad dwa lata,
- pięć urządzeń¹⁸ - łączne braki ciągłości kalibracji wyniosły od jednego do dwóch lat,
- trzy urządzenia¹⁹ - łączne braki ciągłości kalibracji nie przekroczyły jednego roku.

W stosunku do urządzenia AlcoBlow producent zalecał przeprowadzanie kalibracji „w przypadku podejrzenia niepoprawnego pomiaru stężenia alkoholu” (bez wskazania interwałów czasowych). Podmiot dokonujący kalibracji dwóch tego typu urządzeń²⁰ wskazywał terminy kolejnych kalibracji po upływie 12 miesięcy od przeprowadzenia kalibracji, natomiast inne urządzenia tego typu²¹ nie były kalibrowane w ogóle lub wyjątkowo rzadko, 1-2 razy w okresie objętym kontrolą.

W stosunku do urządzenia AlcoPen producent zalecał przeprowadzanie kalibracji „co sześć miesięcy, a przynajmniej co 12 miesięcy”. Podmiot, który dokonał kalibracji w dniu 3 stycznia 2017 r. urządzenia AlcoPen²², wskazał termin kolejnej kalibracji po upływie sześciu miesięcy. Była to jedyna kalibracja urządzenia AlcoPen w latach 2017-2020 (I półrocze). Pozostałe dwa urządzenia AlcoPen nie były w ogóle kalibrowane w tym okresie.

Dla urządzeń Alkomat ADB producent zalecał przeprowadzanie kalibracji „co 12 miesięcy lub 1 500 pomiarów”. KPP przedstawiła dowód przeprowadzonej 3 września 2019 r. kalibracji w stosunku do jednego Alkomatu ADB. Drugie urządzenie będące na stanie KPP nie było kalibrowane w okresie objętym kontrolą. Wobec urządzeń Alkomat AT-1 000 producent zalecał przeprowadzanie kalibracji „co sześć miesięcy lub 1 000 pomiarów”. Urządzenie Alkomat AT-1 000²³ przez cały okres objęty kontrolą zostało poddane kalibracji jeden raz (30 września 2017 r.). Analogiczne urządzenie²⁴, będące na stanie KPP od 2018 r., nie było poddane kalibracji do 30 czerwca 2020 r.

Standardowym zapisem instrukcji producentów tych urządzeń była utrata gwarancji, w przypadku nie dokonywania kalibracji urządzenia we wskazanych przez producenta terminach lub po wykonaniu określonej liczby pomiarów.

Komendant poinformował, że urządzenie ADB nie posiada licznika pomiarów, w trzech alkomatach AT 1 000, które zostały poddane kalibracji w październiku i grudniu 2020 r., brak jest możliwości ustalenia liczby pomiarów wykonanych od daty poprzedniej kalibracji, gdyż w trakcie kalibracji licznik pomiarów jest zerowany. W stosunku do pozostałych dwóch urządzeń AT 1 000 – od daty ich kalibracji 18 grudnia 2019 r. urządzeniami tymi wykonano odpowiednio: 307 i 108 badań stanu trzeźwości. Komendant wskazał, że najczęściej używane było urządzenie typu iBLOW (od dnia jego kalibracji tj. 18 grudnia 2017 r. wykonano 8 775 pomiarów²⁵).

¹⁶ Urządzenia AlcoBlow o numerach seryjnych: AB 66104, AB 87089, AB 84279 oraz AlcoPen o numerach seryjnych: 61000158, 61000158 oraz Alkomatu ADB RAG6S007.

¹⁷ Urządzenia: AlcoBlow o numerze seryjnym AB 66306, AlcoPen o numerze seryjnym 61000146, Alkomat ADB RAFCB0001, Alkomat AT-1 000 o numerze seryjnym B8070190027.

¹⁸ Dotyczy urządzeń: AlcoBlow o numerach seryjnych AB 68994, AB 60308, AB 127568; Alkomat AT-1 000 o numerze seryjnym BB30038032; iBLOW o numerze seryjnym TPH7S0920.

¹⁹ Dotyczy urządzeń: Alkomat AT-1 000 o numerze seryjnym D117020008; Alkomat iBLOW o numerach seryjnych TPiB 20228 i TPH6U0236.

²⁰ Numery seryjne: AB 66306 i AB 60308.

²¹ Numery seryjne: AB 66104, AB 87089, AB 84279.

²² Numer seryjny 61000146.

²³ Numer seryjny B8070190027.

²⁴ Numer seryjny BB30038032.

²⁵ Interwał przeprowadzania kalibracji wynosił 12 miesięcy lub 50 000 pomiarów.

KWP w Lublinie zawarła umowy serwisowania urządzeń²⁶: AlcoBlow, AlcoPen, Alkomaty ADB i AT-1 000. Umowy te, w zakresie interwałów przeprowadzania kalibracji, zawierały analogiczne zapisy o treści: „Wykonawca zobowiązuje się do przeprowadzania co 12 miesięcy lub po wykonaniu 1 000 pomiarów, przeglądów technicznych – kalibracji (sprawdzenie poprawności wskazań) i naprawy...”, „Osoba odpowiedzialna za realizację przedmiotu umowy ze strony Zamawiającego zobowiązana jest do przygotowania urządzeń do przekazania wykonawcy celem wykonania naprawy, przeglądu, kalibracji”. Tym samym KWP w Lublinie określiła, niezależnie od zapisów zawartych w instrukcjach urządzeń, harmonogram przekazywania do kalibracji urządzeń przesiewowego badania zawartości alkoholu w organizmie. Zapis dotyczący częstotliwości wykonania kalibracji stanowi, że powinna się ona odbyć co najmniej raz na 12 miesięcy lub częściej, jeżeli przekroczona zostanie liczba 1 000 pomiarów wykonanych z użyciem danego urządzenia.

Pismem z dnia 24 sierpnia 2017 r. Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie zobowiązał komendantów powiatowych i miejskich do przekazywania urządzeń do serwisowania zgodnie z zawartymi umowami.

(akta kontroli tom I str. 25-38, tom II str. 102-109, 135-136)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W KPP przeprowadzono 13 kontroli stanu trzeźwości ośmiu kierujących lub podejrzanych o kierowanie pojazdem oraz uczestników zdarzeń drogowych, z wykorzystaniem urządzenia Alkometr A 2.0 1011/02 w okresie, w którym KPP nie posiadała do tego urządzenia ważnego świadectwa wzorcowania.

Zgodnie z § 36 zarządzenia Nr 30 KGP badanie stanu trzeźwości uczestnika wypadku drogowego przeprowadza się analizatorem wydechu posiadającym aktualne świadectwo wzorcowania. Przepis ten stosuje się odpowiednio do osoby, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że kierowała pojazdem (§ 38 zarządzenia Nr 30 KGP).

W wyniku przeprowadzonych badań z użyciem ww. urządzenia:

- w dwóch przypadkach skierowano wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego w Łukowie. W obydwu sprawach zapadł wyrok skazujący, z czego w jednym przypadku obwiniony dobrowolnie poddał się karze (wyroki są prawomocne);
- w trzech przypadkach skierowano akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Łukowie. We wszystkich sprawach zapadł wyrok skazujący, z czego w dwóch przypadkach obwiniony dobrowolnie poddał się karze, natomiast w jednym przypadku zapadł wyrok skazujący bez przeprowadzenia rozprawy (wyroki są prawomocne);
- w jednym przypadku badanie dotyczyło osoby, która okazała się pasażerem pojazdu;
- w jednym przypadku przebadano uczestnika zdarzenia drogowego i dotyczyło niestosowania się do wyroku sądowego dotyczącego zakazu prowadzenia pojazdów;
- w jednym przypadku, powołany biegły po przeprowadzeniu badania retrospektywnego wydał opinię o braku winy kontrolowanego. Postępowanie umorzono.

Naczelnik Wydziału Prewencji wyjaśnił, że przyczyną użytkowania urządzenia bez aktualnego świadectwa wzorcowania był brak prawidłowej komunikacji między

²⁶ Umowy: nr 33/C/2020 z dnia 16 lipca 2020 r. (AlcoBlow); nr 32/C/2020 z dnia 6 lipca 2020 r. (AlcoPen), nr 56/C/2020 z dnia 4 sierpnia 2020 r. (AT 1 000); nr 53/C/2020 z dnia 4 sierpnia 2020 r. (ADB).

Wydziałem Prewencji a Zespołem Wspomagającym KPP. Przedmiotowy alkometr jest co prawda na stanie Wydziału Prewencji (Zespół Dyżurnych), natomiast przygotowaniem i wysyłaniem sprzętu do wzorcowania zajmuje się Zespół Wspomagający. Policjanci i pracownicy obydwu tych komórek nie dopilnowali w odpowiednim czasie wykonania wzorcowań.

(akta kontroli tom I str. 39-84, 324-325)

2. W KPP nie przeprowadzano okresowych kalibracji urządzeń do przesiewowego badania zawartości alkoholu w organizmie, zgodnie z zaleceniami producentów (dystybutorów tych urządzeń) lub zapisami umów serwisowania zawartych przez KWP w Lublinie.

Według § 24 pkt 17 regulaminu organizacyjnego Komendy z dnia 28 listopada 2016 r.²⁷, do zadań Zespołu Wspomagającego KPP należało przestrzeganie terminów serwisowania, wzorcowania i legalizacji sprzętu techniki policyjnej i biurowej, a także wykonywanie czynności związanych ze zgłaszaniem oraz przekazywaniem sprzętu do naprawy, przeglądów serwisowych, wzorcowania i legalizacji. W zakresie czynności pracownika Zespołu Wspomagającego KPP zostały ujęte zadania dotyczące:

- ustalania potrzeb remontowych, konserwacji i naprawy sprzętu w jednostce i jednostkach podległych,
- zlecania (po uprzednim uzgodnieniu z Wydziałem Zaopatrzenia KWP w Lublinie) wykonywania przeglądów serwisowych, napraw i konserwacji sprzętu techniki policyjnej i biurowej, które nie mogą być wykonane w warunkach KWP,
- przesyłania do przeglądu serwisowego m.in. urządzeń do badania zawartości alkoholu oraz przesyłanie aktualnych wykazów tych urządzeń do Wydziału Zaopatrzenia KWP w Lublinie, celem dokonania stosownych wpisów w umowach serwisowych.

Ww. pracownik wyjaśnił, że zapis § 24 pkt 17 regulaminu organizacyjnego KPP został uszczegółowiony w zakresie czynności wyłącznie do przesyłania do przeglądu serwisowego urządzeń do badania zawartości alkoholu oraz przesyłania aktualnych wykazów tych urządzeń do Wydziału Zaopatrzenia KWP w Lublinie. Wszystkie te urządzenia były dostarczane do Zespołu Wspomagającego Komendy przez kierowników komórek organizacyjnych KPP, ich zastępców lub poszczególnych policjantów. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami to właśnie te komórki organizacyjne były odpowiedzialne faktycznie za terminowe dostarczenie do Zespołu Wspomagającego urządzeń wymagających przesłania do serwisu. Zespół Wspomagający nie dysponuje wiedzą co dzieje się z konkretnym urządzeniem, w tym ile wykonano badań z użyciem danego urządzenia, w szczególności w stosunku do urządzeń przesiewowego badania stanu trzeźwości.

Komendant poinformował, że mogły wystąpić przypadki niezachowania ciągłości terminów kalibracji, co miało bezpośredni związek z czasem wyłączenia urządzenia z użytkowania, przesłania do serwisu i jego powrotu do jednostki. Występowały przypadki, gdzie KPP po zwrocie urządzenia z kalibracji nie otrzymała zaświadczenia kalibracji w formie dokumentu. Jedną z form dokumentowania kalibracji była naklejka na urządzeniu z datą wykonania kalibracji. Komendant wskazał, że nie istnieje obowiązek przechowywania dokumentów zaświadczających o kalibracji urządzenia, po upływie wskazanego na nim terminu.

(akta kontroli tom I str. 25-38, tom II str. 102-136)

Zdaniem NIK, urządzenia do przesiewowego badania zawartości alkoholu w organizmie, które w większości przypadków stanowią wstępną ocenę trzeźwości

²⁷ Regulamin organizacyjny Komendy został opublikowany na stronie internetowej Komendy w Biuletynie Informacji Publicznej, zakładka „Status prawny”.

kierowcy, winne być poddawane kalibracji w terminach wynikających z umów z zawartych przez KWP w Lublinie, co najmniej raz na 12 miesięcy lub częściej, jeżeli przekroczona zostanie liczba 1 000 pomiarów. Terminowe przeprowadzanie kalibracji zapobiegnie niewykryciu osób znajdujących się pod wpływem alkoholu lub lekko poniżej dopuszczalnego poziomu stężenia alkoholu, które winny być zakwalifikowane do potwierdzenia stężenia alkoholu urządzeniem wzorcowanym. Za celowe należy uznać, uwzględnienie blokady wykonywania badań w przypadku konieczności wykonania kalibracji (taką blokadę posiadał np. alkomat iBLOW) w specyfikacji technicznej wszystkich urządzeń badania trzeźwości lub występowania innych substancji niedozwolonych, zamawianych przez jednostki policji.

OCENA CZĄSTKOWA

Policjanci WRD byli przeszkoleni w zakresie przeprowadzania kontroli zawartości w organizmie substancji niedozwolonych, jednak sześć osób nie ukończyło dedykowanej w tym zakresie części szczególnej kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego. Wyposażenie Wydziału w sprzęt przeznaczony do przeprowadzania badań na zawartość alkoholu było wystarczające do bieżącej kontroli stanu trzeźwości. Komenda dysponowała tylko jednym urządzeniem służącym wykrywaniu substancji narkotycznych, co nie było wystarczające do bieżącej kontroli kierujących. Stwierdzono jednocześnie, że urządzeniem nieposiadającym aktualnego świadectwa wzorcowania przeprowadzono 13 badań trzeźwości, natomiast 18 urządzeń do przesiewowego badania trzeźwości nie było kalibrowanych z częstotliwością co najmniej raz na 12 miesięcy.

OBSZAR

2. Działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu

Opis stanu faktycznego

2.1. Przy dyslokacji funkcjonariuszy WRD do pełnienia służby na drogach uwzględniano postanowienia § 3 i 4 zarządzenia Nr 30 KGP, w szczególności:

- polecenia Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie dotyczące odcinków dróg krajowych nr 63 i nr 76 objętych wojewódzką koordynacją służby²⁸;
- wyniki kwartalnych analiz stanu bezpieczeństwa na drogach powiatu łukowskiego oraz analiz wyników pracy policjantów WRD. Analizy obejmowały weryfikację liczby zdarzeń drogowych, przyczyn ich powstania (ze wskazaniem liczby zdarzeń z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego), analizę czasu i miejsca ich powstania;
- wyniki kwartalnych analiz naruszeń w ruchu drogowym zgromadzonych w ramach Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (dalej: KMZB) na terenie powiatu łukowskiego. Analizy obejmowały weryfikację przyczyn zdarzeń drogowych (w tym miejsc występowania tych zdarzeń), geograficzną charakterystykę zgłoszeń w ramach KMZB (w tym zgłoszeń potwierdzonych i niepotwierdzonych), a także analizę porównawczą miejsc występowania wypadków w stosunku do zgłoszeń w ramach KMZB. Jednocześnie, w analizach tych za IV kwartał 2019 r. oraz I, II i III kwartał 2020 r. Naczelnik WRD w Łukowie oraz jego zastępca stwierdzili, że według danych WRD najczęstszą przyczyną zdarzeń drogowych są: niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, czy też nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem. Natomiast najczęstszymi zgłoszeniami za pośrednictwem KMZB jest przekroczenie prędkości – niejednokrotnie w miejscowościach w których nie odnotowano wypadków drogowych, a także

²⁸ Na terenie powiatu łukowskiego nie wystąpiły odcinki dróg objęte centralną koordynacją służby, o której mowa w § 3 ust. 1 zarządzenia Nr 30 KGP.

nieprawidłowe parkowanie. Stwierdzono jednocześnie, że dyslokowanie służb według zgłoszeń na KMZB nie odzwierciedla rzeczywistego zagrożenia, a przy dyslokacji służb należy przede wszystkim kierować się miejscem i rodzajem pełnienia służby, wynikającym z zagrożeń wskazanych w analizie stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym;

- założenia krajowych, wojewódzkich i powiatowych planów działań na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ukierunkowanych na eliminowanie z ruchu nietrzeźwych kierujących, obejmujących działania wzmożone pod nazwami: „Alkohol i narkotyki”, „Trzeźwość”, „Trzeźwy poranek”, „Trzeźwy weekend”, „Stop agresji na drodze”, czy też „Bezpieczny weekend”;
- zagrożenia wynikające z natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach dróg;
- uwagi i wnioski funkcjonariuszy policji oraz mieszkańców powiatu łukowskiego.

KPP nie planowała przeprowadzania badań z użyciem sprzętu specjalistycznego do pomiaru alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu, gdyż jak poinformował Naczelnik WRD, kontrole z użyciem tego sprzętu organizowane są codziennie w ramach każdej służby policjantów WRD.

Zadania związane z kontrolą stanu trzeźwości oraz kontrolą występowania substancji niedozwolonych w organizmie kierującego były stałym elementem służby pełnionej na drodze. Zadania te były intensyfikowane w trakcie działań doraźnych, nakierowanych na skontrolowanie w tym zakresie jak największej liczby kierujących.

(akta kontroli tom I str. 328-541)

KPP zrealizowała w latach 2017-2019 poziom miernika dotyczącego procentowego udziału policjantów ruchu drogowego w ogólnopolskich działaniach kontrolno-prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. W kolejnych latach planowana wartość tego miernika wynosiła odpowiednio: 55%, 57% i 60%, natomiast osiągnięta odpowiednio: 62,1%, 65,5% i 65%.

Miernik dotyczący udziału policjantów skierowanych do służby na drodze w latach 2017-2018 liczony był stosunkiem procentowym, natomiast od 2019 r. średniodobową liczbą osób. Na poszczególne lata okresu objętego kontrolą wartość tego miernika zaplanowano i wykonano na poziomie: 55,44% i 51,74% w 2017 r. (-3,7%), 54,85% i 55,65% w 2018 r. (+0,8%) oraz 9,7 i 9,42 w 2019 r. (-0,28). Naczelnik WRD poinformował, że niewykonanie miernika w 2017 r. wynikało z dużej liczby absencji funkcjonariuszy pionu ruchu drogowego, w 2019 r. było spowodowane odbieraniem nadgodzin wypracowanych przez policjantów.

(akta kontroli tom I str. 542)

Przeprowadzona analiza 60 przypadków zatrzymania prawa jazdy²⁹ wykazała, że sprawy dotyczące stwierdzenia prowadzenia pojazdu w stanie po spożyciu alkoholu oraz przypadki dotyczące stwierdzenia prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości były przekazywane odpowiednio do Sądu Rejonowego w Łukowie i do Prokuratury Rejonowej w Łukowie z zachowaniem siedmiodniowego terminu, określonego w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym³⁰. Przekazanie następowało tego samego dnia, a w jednym przypadku następnego dnia, od daty stwierdzenia zdarzenia. Odnotowanie faktu zatrzymania prawa jazdy w KSIP nastąpiło: w ciągu 24 godzin – w 53 przypadkach, po upływie więcej niż 24 godzin – w siedmiu przypadkach (najdłużej: dwa dni i 11 godzin).

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 lit. a zarządzenia Nr 70 Komendanta Głównego Policji z dnia 2 grudnia 2019 r. w sprawie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji³¹ system informatyczny KSIP umożliwia zautomatyzowane lub częściowo

²⁹ Po 30 przypadków z 2019 r. i z okresu od stycznia do września 2020 r.

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 110, ze zm.

³¹ Dz. Urz. KGP poz. 114 ze zm. (dalej: zarządzenie Nr 70 KGP).

zautomatyzowane przekazywanie informacji do zbioru Centralnej Ewidencji Kierowców (dalej: CEK) prowadzonej na podstawie przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym. W trakcie kontroli NIK ustalono, że migracja danych odbywa się na bieżąco, gdyż w dniu 27 listopada 2020 r. o godz. 8:57 w systemie CEK prawo jazdy poddane analizie posiadało status „Wydany”, po wprowadzeniu o godz. 9:15 informacji do KSIP o zatrzymaniu tego prawa jazdy, o godz. 10:05 posiadało w systemie CEK status „Zatrzymany”.

(akta kontroli tom I str. 85-88, 245-252, 318-322)

2.2. W KPP nie określono pisemnych zasad obowiązujących w ramach rutynowych codziennych kontroli drogowych, regulujących:

- minimalną lub maksymalną liczbę kontroli na zawartość w organizmie alkoholu i innych środków zabronionych,
- sposób przeprowadzania tych kontroli (z obowiązkiem użycia sprzętu lub bez takiego obowiązku),
- częstotliwości tych kontroli.

Naczelnik WRD wyjaśnił, że w przypadku działań ukierunkowanych na kontrolę jak największej ilości kierujących na zawartość alkoholu obowiązuje zasada przeprowadzenia badań przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych urządzeń elektronicznych. W przypadku codziennych służb, gdy nie zostały wyznaczone zadania dotyczące masowych kontroli stanu trzeźwości, to policjant decyduje o konieczności użycia urządzenia do kontroli stanu trzeźwości.

(akta kontroli tom I str. 328-333)

W KPP funkcjonariusze pionu ruchu drogowego nie prowadzili działań ukierunkowanych na poddanie jak największej liczby kierujących pojazdami, na zawartość środków działających podobnie do alkoholu. Kontrole takie towarzyszyły analogicznym akcjom kontroli stanu trzeźwości jak największej liczby kierowców.

(akta kontroli tom I str. 328-333)

2.3. W latach 2017-2020 (do 30 września) funkcjonariusze WRD³² przeprowadzili łącznie 132 817 kontroli na zawartość alkoholu w organizmie, z czego: 38 020 kontroli w 2017 r., 41 414 w 2018 r., 44 593 w 2019 r. oraz 8 790 kontroli w okresie styczeń – wrzesień 2020 r. Liczba ujawnionych kierujących będących pod wpływem alkoholu lub innych środków zabronionych systematycznie malała i wyniosła odpowiednio: 423 osoby w 2017 r., 261 osób w 2018 r., 176 osób w 2019 r. i 128 osób w okresie od stycznia do września 2020 r.

W analogicznym okresie funkcjonariusze pionu ruchu drogowego KPP przeprowadzili 38 kontroli na obecność innych środków działających podobnie do alkoholu, w tym: 3 kontrole w 2017 r., 13 w 2018 r. oraz 22 kontrole w okresie styczeń – wrzesień 2020 r. W latach 2017-2018 kontrole obecności środków działających podobnie do alkoholu prowadzono z wykorzystaniem jednorazowych testerów, natomiast w 2020 r. z wykorzystaniem analizatora elektronicznego. Spośród 38 przeprowadzonych badań, w czterech przypadkach (wszystkie w 2020 r.) stwierdzono w organizmie kierującego występowanie środków działających podobnie do alkoholu³³.

(akta kontroli tom I str. 92, 195-240, tom II str. 2-43)

W okresie objętym kontrolą KPP nie prowadziła ewidencji pobrań urządzeń do przesiewowego badania zawartości alkoholu w organizmie, pozwalającej na ustalenie liczby dni w roku w trakcie których dane urządzenie było pobrane, a tym

³² Karta statystyczna pracy funkcjonariuszy Wydziału Prewencji KPP oraz Komisariatów Policji w Adamowie i Stoczku Łukowskim nie zawiera danych dotyczących przeprowadzonych badań na zawartość alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu. W związku z powyższym dane w zakresie przeprowadzonych kontroli pozyskano wyłącznie w stosunku do funkcjonariuszy pionu ruchu drogowego.

³³ Pozytywny wynik badania potwierdzono przeprowadzonym badaniem krwi.

samym liczby dni, w których pomimo pobrania urządzenie takie nie było używane. W stosunku do urządzeń wykorzystywanych przez WRD jako urządzenia dowodowe, rozpoczęto prowadzenie ewidencji pobrań tych urządzeń w systemie PAP³⁴ od 9 stycznia 2019 r. (jedno urządzenie) oraz na przełomie sierpnia i września 2019 r. (pozostałe pięć urządzeń). Trzy urządzenia użytkowane najczęściej³⁵ w okresie około 120 dni 2019 r.³⁶ pobierane były odpowiednio: 74, 78 i 81 razy, pomimo pobrania urządzenia nie zostały użyte odpowiednio: 43, 47 i 54 razy. W 2019 r. urządzeniami tymi wykonano odpowiednio: 137, 145 i 223 badania na zawartość alkoholu w organizmie. Pozostałe dwa urządzenia³⁷ pobrane były odpowiednio 29 i 33 razy, z czego 16 i 20 razy pomimo pobrania urządzenie nie zostało użyte. Z ich użyciem przeprowadzono w 2019 r. odpowiednio: 155 i 143 badania trzeźwości. W okresie styczeń-wrzesień 2020 r. najczęściej pobierane trzy urządzenia³⁸ pobrano odpowiednio: 140, 129 i 120 razy, z czego odpowiednio 54, 56 i 56 razy pomimo pobrania urządzenie nie zostało użyte. W analogicznym okresie z użyciem tych urządzeń przeprowadzono odpowiednio: 174, 133 i 134 badania stanu trzeźwości. Pozostałe trzy urządzenia³⁹ pobrano w analogicznym okresie odpowiednio: 85, 74 i 47 razy, natomiast liczba dni w których pomimo pobrania nie używano urządzenia wyniosła odpowiednio: 40, 23 i 31. W okresie styczeń – wrzesień 2020 r. z użyciem tych urządzeń przeprowadzono odpowiednio: 105, 95 i 39 badań na zawartość alkoholu w organizmie.

Jedyne urządzenie do pomiaru zawartości w organizmie substancji działających podobnie do alkoholu w okresie od stycznia do września 2020 r. (274 dni) zostało pobrane do służby 44 razy, średnio jeden raz na sześć dni. W trakcie 19 służb funkcjonariusze policji nie przeprowadzali badań z użyciem tego urządzenia. Urządzeniem przebadano 26 osób.

Komendant wyjaśnił, że kontrole na zawartość alkoholu realizowane są przy użyciu urządzeń elektronicznych, a na zawartość środków działających podobnie do alkoholu przy wykorzystaniu jednorazowych testerów oraz – od 2020 r. – urządzenia elektronicznego Aquilascan. Kontrole na zawartość środków działających podobnie do alkoholu realizowane były wówczas, gdy na podstawie towarzyszących okoliczności istniało podejrzenie, że kierujący znajduje się pod działaniem środków działających podobnie do alkoholu. Z uwagi na specyfikę badania nie miały one charakteru badań masowych, a ograniczały się do użycia testerów w uzasadnionych okolicznościach. W przypadkach gdy patrol nie dysponował na miejscu kontroli testerem do badania na zawartość alkoholu, narkotesty dostępne były u dyżurnego KPP. Liczba badań na zawartość środków działających podobnie do alkoholu wynikała z oceny zachowania kierującego dokonywanej przez policjantów przeprowadzających kontrolę.

(akta kontroli tom I str. 89-91, tom II str. 105-109)

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu łukowskiego doszło do 187 zdarzeń drogowych z udziałem osób pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu. Analiza próby 20 kart zdarzenia drogowego wykazała, że zawierały one niezbędne elementy wymagane przepisami prawa, z wyjątkiem pojedynczych braków wpisów, i tak:

³⁴ PAP – Pakiet Aplikacji Policyjnych.

³⁵ Dotyczy urządzeń Alcosensor IV o numerach seryjnych: 75260, 75261 i 74963.

³⁶ Od dnia rozpoczęcia prowadzenia ewidencji pobrań poszczególnych urządzeń, do zakończenia 2019 r.

³⁷ Dotyczy urządzenia Alcosensor IV o numerze seryjnym 75152 i Alkotest Drager o numerze seryjnym ARXH-0032.

³⁸ Dotyczy urządzeń Alcosensor IV o numerach seryjnych: 70414, 75261 i 75260.

³⁹ Dotyczy urządzeń: Alcosensor IV o numerach seryjnych 75152 i 74963 oraz Alkotest Drager ARXH-0032.

- w jednym przypadku wystąpiły rozbieżności w zakresie charakterystyki terenu. Według karty zdarzenia drogowego był to obszar niezabudowany, według wydruku z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (dalej: SEWIK) – zabudowany,
- w trzech przypadkach na karcie zdarzenia drogowego nie oznaczono pola świadczącego o działaniu alkoholu,
- w jednym przypadku, według karty w zdarzeniu drogowym uczestniczył obcokrajowiec, wg wydruku z SEWIK wszyscy uczestnicy zdarzenia posiadali obywatelstwo polskie,
- w dwóch przypadkach wydruki z systemu SEWIK nie zawierały informacji o rozstrzygnięciu sprawy.

Naczelnik WRD wyjaśnił, że w kartach zdarzenia drogowego nie oznaczono poziomu alkoholu, gdyż jest ono wypełniane w przypadku wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym. W stosunku do obcokrajowca, któremu nadano numer PESEL, po wypełnieniu tego numeru w systemie SEWIK automatycznie przypisywane jest obywatelstwo polskie w tym systemie. W pozostałych przypadkach braki lub rozbieżności były wynikiem pomyłki.

(akta kontroli tom I str. 102-167)

Przeprowadzona analiza próby 48 dni⁴⁰ w zakresie zgodności danych wynikających z zapisów w notatnikach służbowych funkcjonariuszy WRD z zapisami SESPól wykazała, że w ośmiu przypadkach (17%) wystąpiły rozbieżności w zakresie wskazanej liczby kierujących poddanych badaniu na zawartość alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. Według notatników służbowych były to 374 osoby, natomiast według systemu SESPól 366 osób. W wyniku analizy nie stwierdzono rozbieżności w zakresie:

- liczby zatrzymanych praw jazdy (w tym za kierowanie po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu),
- liczby ujawnionych przestępstw ogółem (w tym dotyczących kierujących w stanie nietrzeźwości),
- liczby ujawnionych wykroczeń ogółem (w tym dotyczących kierujących w stanie po spożyciu alkoholu),
- liczby ujawnionych kierujących pod wpływem alkoholu lub po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu.

(akta kontroli tom I str. 94-101)

2.4. Komendant poinformował, że kierownictwo KPP nie było informowane przez bezpośrednich przełożonych odpowiedzialnych za pracę pionu ruchu drogowego, bądź policjantów tejże komórki o niedostatecznej liczbie narkotestów, czy też trudnościach związanych z ujawnianiem kierujących po użyciu środków odurzających.

Ewentualne uwagi zgłaszane przez policjantów pionu ruchu drogowego odnotowywane były w książce odpraw służbowych prowadzonej przez Naczelnika WRD. Zgłaszane uwagi nie dotyczyły kwestii dokonywania kontroli zawartości substancji niedozwolonych w organizmie kierowcy. W przeprowadzonym w toku kontroli NIK badaniu ankietowym funkcjonariusze WRD również nie wskazali problemów związanych z przeprowadzaniem takiej kontroli.

(akta kontroli tom I str. 245-252, 304-308, tom II str. 96-97)

2.5. Funkcjonariusze WRD na bieżąco przekazywali do KSIP (a w konsekwencji również do CEK) informacje o kierujących pojazdami będących pod wpływem alkoholu. W badanej próbie 60 spraw, w siedmiu przypadkach informacja ta była

⁴⁰ Po 12 dni dla czterech losowo wybranych funkcjonariuszy WRD.

przekazywana z naruszeniem 24-godzinnego terminu, określonego przez Komendanta Głównego Policji.

Funkcjonariusze pionu ruchu drogowego KPP posiadali bezpośredni dostęp do informacji o kierującym, pozwalającej na weryfikację uprawnień kierującego do prowadzenia pojazdów. W toku przeprowadzonych oględzin funkcjonariusze posługiwali się palmtopami Bluebird, działającymi w oparciu o transmisję danych. Sprawdzenie danych kierującego trwało nie dłużej niż 35 sekund i odbywało się w oparciu o systemy teleinformatyczne: CEK, KSIP, SIS2 (System Informacyjny Schengen), PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności), INTERPOL (International Criminal Police Organization), RDO (Rejestr Dowodów Osobistych), Noe.NET (Centralna Baza Danych Osób Pozbawionych Wolności) oraz REGON (Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej).

Komendant poinformował, że na wyposażeniu KPP znajduje się 20 takich urządzeń. Przed pozyskaniem urządzeń Bluebird sprawdzenia personaliów dokonywano za pośrednictwem urządzeń HTC i Motorola, również wykorzystujących transmisję danych przy wykorzystaniu tych samych aplikacji. W przypadku problemów technicznych, np. związanych z brakiem zasięgu, sprawdzenia dokonywane były za pośrednictwem stanowiska kierowania KPP, z wykorzystaniem dostępnych środków łączności.

(akta kontroli tom I str. 85-88, 168-169, 245-252)

2.6. Działania funkcjonariuszy WRD, dotyczące kontroli zawartości w organizmie alkoholu i innych środków zabronionych, były objęte kontrolami zewnętrznymi oraz podlegały bieżącemu nadzorowi, zarówno zewnętrznemu jak i wewnętrznemu.

Kontrole zewnętrzne realizowane były przez patrole oficerskie KGP oraz KWP w Lublinie. Kontrole objazdowe z dnia 13 marca 2018 r. i 19 czerwca 2019 r. nie wykazały nieprawidłowości dotyczących badania stanu trzeźwości i obecności niedozwolonych substancji w organizmie kierującego.

Nadzór zewnętrzny sprawowany był głównie przez KWP w Lublinie i realizowany głównie w formie cyklicznych odpraw (tygodniowych, miesięcznych). W trakcie odpraw omawiano stan bezpieczeństwa na drogach województwa lubelskiego oraz analizowano statystyki w zakresie: przeprowadzonych badań na zawartość alkoholu lub innych środków odurzających, kierowców zatrzymanych pod wpływem tych substancji, a także analizowano dynamikę zmian w tym zakresie.

W analogiczny sposób sprawowany wewnętrzny nadzór, przez bezpośrednich przełożonych policjantów WRD. Naczelnik WRD (lub zastępca) odprawiał poszczególnych funkcjonariuszy WRD do służby, przydzielał zadania do wykonania w trakcie służby (stałe i doraźne), sprawował nadzór nad pobraniem sprzętu i urządzeń oraz dokonywał rozliczenia służby po jej zakończeniu. Cyklicznie kontrolowano również wykonywanie przez funkcjonariuszy zadań na drodze oraz weryfikowano statystyczne dane w zakresie liczby funkcjonariuszy skierowanych do służby na drodze, liczby przeprowadzonych badań na zawartość substancji niedozwolonych w organizmie kierowcy oraz liczby zatrzymanych kierujących u których stwierdzono występowanie tych substancji. Czynności bieżącego nadzoru dokumentowane były m.in. w formie wydruków dyslokacji służb, książki odpraw służbowych, książki nadzoru nad służbą zewnętrzną, natomiast w zakresie danych statystycznych – w policyjnych systemach teleinformatycznych. Czynności nadzorcze wykonywane przez kierownictwo WRD podlegały weryfikacji Komendanta lub jego zastępcy i służyły m.in. formułowaniu wniosków w kwartalnych analizach stanu bezpieczeństwa powiatu łukowskiego.

(akta kontroli tom I str. 245-279, 304-317, 351-421)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W siedmiu przypadkach (na 60 objętych badaniem) dokonano rejestracji zatrzymania prawa jazdy w zbiorze KSIP w terminie przekraczającym 24 godziny od daty zatrzymania dokumentu, tj. z opóźnieniem wobec terminu wskazanego w § 64 ust. 4 zarządzenia Nr 70 KGP.

Według § 64 ust. 4 ww. zarządzenia, informacje o zatrzymaniu dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdem rejestruje się w zbiorach KSIP, w formie rejestracji rzeczy, niezwłocznie po zatrzymaniu, jednak nie później niż w ciągu 24 godzin od zatrzymania.

Naczelnik WRD wyjaśnił, że w czterech przypadkach, w których opóźnienie wyniosło do 10 godzin, związane było z obiegiem dokumentacji. Trzy przypadki przekroczenia czasu powyżej 10 godzin dotyczyły zatrzymania prawa jazdy przez funkcjonariuszy Komisariatów w Adamowie i Stoczku Łukowskim. Policjanci po zakończonej służbie w dni weekendowe nie przesłali właściwej informacji do dyżurnego Komendy i dane zostały wprowadzone do KSIP we właściwym Komisariacie w pierwszym dniu po zakończonym weekendzie.

(akta kontroli tom I str. 85-88, tom II str. 96-97)

2. Nierzetelnie wprowadzano do SESPól dane w zakresie liczby kierujących poddanych badaniu na zawartość alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. W wyniku analizy próby 48 dni stwierdzono, że dane dotyczące liczby kierujących poddanych badaniu trzeźwości oraz badaniu na obecność substancji niedozwolonych zawarte w systemie SESPól różnią się od tych danych, wynikających z zapisów w notatnikach służbowych właściwych funkcjonariuszy policji. Rozbieżności stwierdzono u wszystkich czterech funkcjonariuszy policji objętych badaniem. W trzech przypadkach w notatnikach służbowych wykazano liczbę mniejszą w stosunku do zapisów w systemie SESPól (łącznie o trzy osoby), natomiast w pięciu przypadkach liczba osób poddanych powyższej kontroli określona w notatnikach służbowych była wyższa od wynikającej z systemu SESPól (łącznie o 11 osób).

Funkcjonariusze policji których dotyczyły rozbieżności wyjaśnili, że były one wynikiem pośpiechu lub omyłki.

(akta kontroli tom I str. 94-101)

OCENA CZĄSTKOWA

W Komendzie właściwie określono miejsca kontroli drogowych, co przyczyniło się do wzrostu liczby przeprowadzanych badań na zawartość alkoholu z 38,0 tys. w 2017 r. do 44,6 tys. na koniec 2019 r. (o 17%). Bezpośredni nadzór nad prawidłową realizacją działań funkcjonariuszy wykonywało kierownictwo Wydziału. Wystąpiły jednak przypadki nieterminowego ewidencjonowania zatrzymanych praw jazdy w systemie KSIP, a także przypadki nierzetelnego dokumentowania czynności służbowych związanych z kontrolą stanu trzeźwości w systemie SESPól.

OBSZAR

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przeprowadzanie badań stanu trzeźwości uczestników wypadków drogowych oraz osób, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie kierowania pojazdem, wyłącznie z użyciem analizatorów wydechu posiadających aktualne świadectwo wzorcowania.

2. Przestrzeganie zaleceń producentów (dystributorów) oraz poleceń Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w zakresie przeprowadzania okresowych kalibracji urządzeń przesiewowego badania trzeźwości oraz przeprowadzanie kontroli wyłącznie terminowo kalibrowanymi urządzeniami.
3. Terminowe wprowadzanie do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji adnotacji o zatrzymaniu prawa jazdy.
4. Ewidencjonowanie w SESPol rzeczywistej liczby kierujących poddanych badaniu na zawartość alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 22 grudnia 2020 r.

Kontroler:
Wojciech Niemyski
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

/-/

.....
podpis

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:
Edward Lis – Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Lublinie

.....
podpis